

Vertrouwinge aan Geeraerd Vossius

Joost van den Vondel, 1633

In 1633 overleed op 21-jarige leeftijd de veelbelovende Dionysus Vos, zoon van een beroemde geleerde Gerard Vossius. Joost van den Vondel schreef een troostend rouwdicht voor zijn vriend Gerard, waarin hij de regels van de retorica vakkundig toepaste. Dat blijkt al meteen: in plaats van mee te huilen met de bedroefde vader, slaat hij een opbeurende toon aan. De lezer spitst de aandacht – hoe zal dat aflopen?

*Vertrouwinge aan Geeraerd Vossius
Kanonik te Kantelberg, over zijn zoon Dionys*

Wat treurt gij, hooggeleerde Vos,
en fronst het voorhoofd van verdriet?
Benij uw zoon den hemel niet.
De hemel trekt. Ai, laat hem los.

Ai, staak deez' ijdele tranen wat,
en offer, welgetroost en blij,
den allerbesten vader vrij
het puik van uwen aardse schat.

Men klaagt, indien de kiele strandt,
maar niet, wanneer ze rijk gelaên,
uit den verbolgen oceaan,
in een behouden haven landt.

Men klaagt, indien de balsem stort,
om 't spillen van den dieren reuk:
maar niet, zo 't glas bekoomt een breuk
als 't edel nat geborgen wordt.

Hij schut vergeefs zichzelf moe,
wie schutten wil den starken vliet,
die van een steile rotse schiet,
naar haren ruimen boezem toe.

Zo draait de wereldkloot; hetzij
de vader 't liefste kind beweent:
of 't kind op vaders lichaam steent:
de dood slaat huis noch deur voorbij.

De dood die spaart noch zoete jeugd,
noch gemelijken ouderdom.
Zij maakt den mond des reedners stom:
en ziet geleerdheid aan noch deugd.

Gelukkig is een vast gemoed,
dat in geen blijde weelde smilt,
en stuit, gelijk een taaie schild,
den onvermij'bren tegenspoed.

Stoïcisme

Een uniek geval als illustratie van een algemene waarheid, dat moet voor Vossius een troost zijn. Mensen rouwen ten onrechte om hun verlies want de dood betekent juist de redding van de ziel. Bovendien spaart de dood niemand, jong of oud. Het beste is altijd rustig te blijven en je niet mee te laten slepen door blijdschap of droefheid, besluit Vondel. Deze les kwam uit het stoïcisme: de filosofische stroming die de evenwichtigheid aanpreeft als wapen tegen overtollige emoties en het omgaan met tegenspoed. Het stoïcisme was een klassieke filosofie, die in de renaissance weer zeer populair werd.

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/vertrouwinge-aan-geeraerd-vossius>